

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 29 ΜΑΙΟΥ 2007**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

A. Όταν βρισκόμασταν κοντά στο στόμιο έχοντας κατά νου ν' ανέβουμε και αφού είχαμε υποστεί όλες τις άλλες δοκιμασίες, ξαφνικά είδαμε και εκείνον και άλλους - σχεδόν οι περισσότεροι από αυτούς [ήταν] τύραννοι· ήταν ακόμη και μερικοί απλοί πολίτες, από αυτούς που είχαν διαπράξει μεγάλα αδικήματα τους οποίους, όταν νόμιζαν πια ότι θ' ανέβουν επάνω, δεν τους δεχόταν το στόμιο, αλλά μούγκριζε κάθε φορά που επιχειρούσε ν' ανέβει κάποιος από εκείνους που ήταν αγιάτρευτα κακοήθεις ή που δεν είχε τιμωρηθεί όπως του άξιζε. Τότε πια, είπε, άνθρωποι άγριοι, κατακόκκινοι στην όψη, που ήταν τοποθετημένοι δίπλα στην είσοδο και καταλάβαιναν τι σήμαινε το μούγκρητό, κάποιους τους άρπαζαν και τους έπαιρναν, τον Αρδιαίο όμως και κάποιους άλλους, αφού τους έδεσαν στα χέρια, στα πόδια και στο κεφάλι, τους έριξαν κάτω και τους μαστίγωσαν άγρια και στη συνέχεια τους έσερναν (τραβούσαν) έξω από το δρόμο και παράλληλα προς αυτόν ξεσκίζοντας το σώμα τους πάνω σε ασπαλάθους και εξηγώντας σε όσους περνούσαν από εκεί για ποιους λόγους [υπέφεραν αυτά] και ότι οδηγούνταν για να ριχτούν στον Τάρταρο".

B1. Θέμα του διαλόγου είναι η φύση της δικαιοσύνης και της αδικίας και κατά πόσον ο δίκαιος και ο άδικος είναι ευτυχέστεροι σ' αυτή και την άλλη ζωή. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από το μύθο του Ηρόδου

Παμφύλου παρατίθεται η συνομιλία ανάμεσα στις ψυχές δύο ανθρώπων σε έναν υπερβατικό χώρο («λειμῶνα»), λίγο πριν τη νέα μετενσάρκωσή τους, σχετικά με τη μεταθανάτια τύχη του Αρδιαίου. Σύμφωνα με το κείμενο, ο Αρδιαίος, όσο βρισκόταν στη ζωή, είχε διαπράξει, ανάμεσα στ' άλλα, φρικτά και ανόσια εγκλήματα (πατροκτονία και αδελφοκτονία), προκειμένου να καταλάβει την εξουσία ("γέροντα πατέρα ἀποκτείνας καὶ πρεσβύτερον ἀδελφόν"). Τα άτομα αυτής της κατηγορίας υφίστανται αρχικά χιλιετή τιμωρία, δεκαπλάσια των ανομιμάτων που είχαν διαπράξει στην επίγεια ζωή τους («ἐπειδὴ ἐγγὺς ... πεπονθότες»). Για τους πλέον όμως ανόσιους από αυτούς η συγκεκριμένη ποινή κρίνεται από τις δυνάμεις του άλλου κόσμου ανεπαρκής -και συνάμα η φαυλότητά τους ανίατη-, γι' αυτό και δεν τους δίνεται η δυνατότητα επιλογής μιας νέας ζωής, όπως συμβαίνει με τις υπόλοιπες ψυχές. Αντίθετα, ρίχνονται στον Τάρταρο, έναν ερεβώδη χώρο στα έγκατα της γης, που αποτελεί τόπο διαρκούς και αιώνιου μαρτυρίου («εἰς τὸν Τάρταρον ἐμπεσοῦμενοι ἄγοιντο»). Μάλιστα, πριν συμβεί αυτό, οι αμείλικτοι τιμωροί του άλλου κόσμου τους υποβάλλουν σε φρικτά βασανιστήρια (μαστιγώσεις, εκδορά των σωμάτων τους) ενώπιον των υπόλοιπων ψυχών, δηλώνοντας ταυτόχρονα τους λόγους για τους οποίους το πράττουν, ώστε η σκληρή και αποτρόπαιη τιμωρία τους να λειτουργήσει αποτρεπτικά για εκείνες στην επόμενη ζωή τους («Ἐνταῦθα δὴ ... κνάμπτοντες»).

B2. Στη συγκεκριμένη ενότητα ο Πλάτων αναφέρεται στη μεταθανάτια αντιμετώπιση από τους κριτές του άλλου κόσμου των αδίκων, και ιδιαίτερα των κατεξοχὴν ανόσιων και ασεβών. Ο φιλόσοφος θεωρεί πως η συντριπτική πλειονότητα αυτών των ανθρώπων είναι τύραννοι, άτομα δηλαδή που κατά τη διάρκεια της επίγειας παρουσίας τους άσκησαν τη

διοίκηση μιας πολιτείας με τρόπο αυθαίρετο και καταχρηστικό, κατά παράβαση κάθε αρχής νομιμότητας και δικαίου. Η εκτίμησή του αυτή οφείλεται στην πεποίθησή του ότι η απόλυτη και ανεξέλεγκτη εξουσία και το αίσθημα της παντοδυναμίας και της ασυλίας/ατιμωρησίας που αυτή συνεπιφέρει διαφθείρουν τον άνθρωπο και αλλοιώνουν το χαρακτήρα του, οδηγώντας τον στη διάπραξη μεγάλων και φρικτών εγκλημάτων όχι μόνο κατά μεμονωμένων ανθρώπων, αλλά και κατά ενός ολόκληρου λαού ή λαών (κάτι που άλλωστε επιβεβαιώνει κατ'επανάληψη η Ιστορία). Για το λόγο αυτό ο Πλάτων θεωρεί τους απόλυτους μονάρχες ως τους πλέον άδικους και ανόσιους ανθρώπους που δεν επιδέχονται σωφρονισμού και που η οποιαδήποτε ποινή είναι ανεπαρκής σε σχέση με το μέγεθος των εγκλημάτων τους. Η φράση αυτή καταδεικνύεται στις ακόλουθες εκφράσεις του κειμένου: «τούς πλείστους τυράννους ... τῶν μέγала ἡμαρτηκότων» και «τις τῶν οὕτως ... ἐπιχειροῖ ἀνιέναι.

B3. Βλέπε εισαγωγή σχολικού βιβλίου, σελ.100, «Η ιδεώδης πολιτεία ... δεν πολυπραγμονεί».

B4.

ἔτος: ετήσιος, μονοετής

κατείδομεν: είδωλο, ὄρασις

πλείστους: πλειονότητα, πλειστάκις

ἐδέχετο: ανεπίδεκτος, δοκός

ἐμπεσοῦμενοι: πτώσις, πτωτικός

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΣΩΚΡ. Επομένως, αν πρόκειται το μάτι να δει τον εαυτό του, πρέπει να προσβλέπει στο ίδιο το μάτι και σ' εκείνη την περιοχή του βλέμματος

(όρασης) στην οποία συμβαίνει να εντοπίζεται η αρετή του ματιού· είναι όμως αυτό σε κάποιο σημείο όραση; **ΑΛΚ.** Έτσι (είναι).

ΣΩΚΡ. Επομένως λοιπόν, αγαπητέ Αλκιβιάδη, και αν η ψυχή πρόκειται να γνωρίσει (να αποκτήσει συνείδηση) αυτής της ίδιας, πρέπει να προσβλέπει στην ψυχή, και (να προσβλέπει) κατεξοχήν σ' εκείνο το χώρο της, στον οποίο εντοπίζεται η αρετή της ψυχής, δηλαδή η σοφία, και σε κάποιον άλλο (χώρο) στον οποίο αυτό συμβαίνει να είναι όμοιο; **ΑΛΚ.** Έτσι μου φαίνεται βέβαια, Σωκράτη.

ΣΩΚΡ. Μπορούμε λοιπόν να υποστηρίξουμε ότι υπάρχει κάτι που προσεγγίζει το θεό περισσότερο από την ψυχή παρά αυτό, δηλαδή σε σχέση με το οποίο υπάρχει η συνείδηση και η φρόνηση; **ΑΛΚ.** Δεν μπορούμε.

ΣΩΚΡ. Επομένως αυτό το μέρος της μοιάζει με τον θεό, και αν κάποιος προσβλέπει σ' αυτό και αποκτά γνώση για καθετί το θεϊκό, δηλαδή και το θεό και τη φρόνηση, έτσι θα μπορούσε κατεξοχήν να αποκτήσει την αυτογνωσία του (να γνωρίσει τον εαυτό του).

Γ2.α

ιδεῖν: ἰδὲ

τυγχάνει: ἐτύγχανον

γνώσεσθαι: γνόντων

εἰδέναι: εἰδῶμεν

ἔχομεν: ἔσχηκε(ν)

Γ2.β

ὄμματος: ὄμματι

τοῦτον: οὗτοι

ὅμοιον: ὁμοίοις

πᾶν: πάσης

φρόνησιν: φρονήσεσι(ν)

Γ3.α.

ιδεῖν: τελικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο του ρήματος «μέλλει».

ἐγγιγνομένη: κατηγορηματική μετοχή, ως συμπλήρωμα του υποκειμένου του ρήματος («ἡ ἀρετή»), μέσω του ρ. «τυγχάνει».

αὐτήν: αντικείμενο του απαρεμφάτου «γνώσεσθαι».

ὅμοιον: κατηγορούμενο στο «τοῦτο» με τη μεσολάβηση του συνδετικού ρηματικού τύπου «ὄν».

τὸ εἶδέναι: έναρθρο απαρέμφατο, ως υποκείμενο του ρ. «ἐστίν».

Γ3.β.

Ο υποθετικός λόγος του κειμένου λανθάνει ως προς την υπόθεση στις μετοχές «βλέπων» και «γνούς». Η ανάπτυξή τους σε ισοδύναμες προτάσεις μάς δίνει την υπόθεση στην κάτωθι μορφή: «εἰ βλέπει καὶ γνοίη».

Η απόδοση εντοπίζεται στην Δυνητική Ευκτική «ἂν γνοίη».

Ο υποθετικός λόγος δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

